

**„Dzień Chopina w Rapperswilu” – wydarzenie kulturalne organizowane przez
Międzynarodową Fundację Muzyczną im. Artura Rubinsteina w Łodzi,
przy współpracy Muzeum Polskiego w Rapperswilu**

„Dzień Chopina w Rapperswilu” ma być szczególnym wydarzeniem artystycznym w Szwajcarii. Odbędzie się w średniowiecznym zamku, w którym od 140 lat mieści się Muzeum Polskie. Uroczystości organizowane są w ramach współpracy kulturalnej muzeum i fundacji, a okazją jest 160. rocznica śmierci Fryderyka Chopina (17 X 1849 r. w Paryżu) oraz nadchodząca 140. rocznica powołania pierwszego polskiego muzeum – Muzeum Narodowego Polskiego w Rapperswilu (powstało 23 X 1870). Chcemy zwrócić uwagę Europy na wielkość kultury polskiej, zainicjować tam Rok Chopinowski 2010, obchodzony z okazji 200. rocznicy urodzin kompozytora (Żelazowa Wola, 1 III 1810 r.). Przypomnimy też najwybitniejszego polskiego chopinistę XX w. Artura Rubinsteina (patrona fundacji), urodzonego w Łodzi w 1887 r., a zmarłego w Szwajcarii w 1982 r., mającego w Muzeum Polskim swój portret w poczcie wybitnych Polaków. Tydzień wcześniej, 17 X 2009 – w dniu 160. rocznicy śmierci Chopina – fundacja organizuje „Dzień Chopina w Łodzi”. Msza święta, główny koncert (z udziałem Joanny Woś – sopran) i wystawa będą miały miejsce w katedrze łódzkiej.

Uroczystości w Rapperswilu organizujemy dla gości ze Szwajcarii, z Europy, dla tamtejszej Polonii oraz Polaków przybyłych z kraju; zapraszamy władze państwowe, kantonalne i gminne, parlamentarzystów, dyplomatów, biznesmenów, polityków, artystów... wszystkich melomanów oraz media.

Zapraszając do wzięcia udziału w uroczystościach, prosimy jednocześnie wszystkie osoby chętne do pomocy finansowej i merytorycznej o kontakt z zarządem fundacji. Aby pomóc osobom zainteresowanym uroczystościami w Rapperswilu, zarząd fundacji pośredniczy w zorganizowaniu odpłatnego wyjazdu grupowego z Polski – wylot samolotu z Warszawy 23 X, powrót 25 X 2009 r.

Wszelkie sprawy związane z organizacją „Dnia Chopina w Rapperswilu”, grupowego wyjazdu z Polski oraz informacje dotyczące otrzymania zaproszeń na uroczystości otrzymują Państwo u organizatorów. Koszty hoteli zarezerwowanych przez fundację (z rabatami), ale płatnych indywidualnie przez gości, wynoszą w Rapperswilu od 100 do 180 franków szwajcarskich za pokój jednoosobowy oraz od 135 do 280 franków szwajcarskich za pokój dwuosobowy.

Więcej informacji na stronach: www.arturrubinstein.pl www.muzeum-polskie.org

Rapperswil, widok z Jeziora Zuryskiego na fragment starówki, zamek, kościół, Alpy. Fot. z Arch. Muz. Polskiego

Na 1 stronie: Fryderyk Chopin, portret według rysunku P.R. Vigneron z 1833 r.

Program „Dnia Chopina w Rapperswilu”

- godz. 11 – powitanie gości na zamku, zwiedzanie Muzeum Polskiego
godz. 12.30 – wernisaż wystawy „Fryderyk Chopin – kompozytor narodowy i romantyczny”
godz. 13 – wernisaż wystawy portretów Artura Rubinsteina – foto głównie Ewy Rubinstein
godz. 13.30 – spotkanie przy kawie i herbacie z Ewą Rubinstein i gośćmi honorowymi, referat dyrektor Muzeum Polskiego Anny Buchmann o historii muzeum i jego zbiorach
godz. 14.20 – wspólny obiad w restauracji zamkowej
godz. 15.30 – wizyta w Bibliotece Polskiej
godz. 18 – uroczysty koncert w Sali Rycerskiej zamku (dla 300 osób):
– powitanie gości w Sali Rycerskiej
– krótki referat o Chopinie; o współpracy kulturalnej polsko-szwajcarskiej
– recital Chopinowski Yulianny Avdeevaj
– w przerwie lampka wina
Wstęp na koncert bezpłatny – za zaproszeniami
godz. 20.30 – uroczysty bankiet-kolacja w restauracji hotelu Schwanen
– powitanie oficjalnych gości
– krótkie przemówienia organizatorów i gości honorowych
– podziękowania, toasty...
Udział w bankiecie po wykupieniu karty wstępu (ok. 80 CHF).

Program recitalu fortepianowego Yulianny Avdeevaj

Fryderyk Chopin:

- *Nokturn nr 2 Des-dur* op. 27
- *Nokturn nr 1 cis-moll* op. 27
- *Ballada nr 3 As-dur* op. 47
- *Sonata nr 2 b-moll* op. 35
  - Grave - Doppio movimento
  - Scherzo
  - Marche funèbre
  - Finale. Presto

przerwa

4 Scherza:

- Nr 1 h-moll op. 20
- Nr 2 b-moll op. 31
- Nr 3 cis-moll op. 39
- Nr 4 E-dur op. 54

Patronat honorowy – Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Patronat – marszałek województwa łódzkiego Włodzimierz Fisiak

Zaproszeni goście honorowi:

**Ewa Rubinstein, Jerzy Buzek (przewodniczący Parlamentu Europejskiego),
Bogdan Zdrojewski (minister kultury), Włodzimierz Fisiak (marszałek województwa łódzkiego),
Szwajcarskie władze kantonalne, gminne i miejskie.
Sponsor główny – firma Amcor Rentsch (prezes Jerzy Czubak)**

AMCOR

Uroczystości finansowane będą ze środków: Województwa Łódzkiego (Łódź jest kandydatem do tytułu Europejskiej Stolicy Kultury 2016), firmy Amcor Rentsch, środków Muzeum Polskiego w Rapperswilu, własnych środków fundacji otrzymanych z darowizn od podmiotów z kraju i zagranicy.

Drodzy Melomani,

zbliża się wyjątkowa rocznica w historii polskiej kultury. W przyszłym roku będziemy świętować 200 lat od narodzin genialnego kompozytora Fryderyka Chopina (w tym roku obchodzimy 160. rocznicę jego śmierci). Czekają nas z tej okazji w całej Polsce i na świecie szereg festiwali, koncertów, wystaw i wydawnictw. Bardzo dobrym wprowadzeniem do Roku Chopinowskiego 2010 będzie „Dzień Chopina w Rapperswilu”.

Łódź miała znaczący wkład w popularyzację twórczości wielkiego kompozytora. W naszym mieście urodził się Artur Rubinstein – genialny wirtuoz, wyjątkowo interpretujący kompozycje Chopina. Obecność na uroczystościach jego córki – Ewy Rubinstein oraz specjalna okolicznościowa wystawa przypominają postać wybitnego łodzianina.

Jest mi niezmiernie miło patronować temu przedsięwzięciu. Cieszę się, że interesujący program spotkania przygotowano we współpracy z Muzeum Polskim w Rapperswilu, które przy tej okazji zaczyna obchody 140. rocznicy powstania. Międzynarodowe kulturalne projekty zbliżają lokalne społeczności z różnych części Europy. Pokazują, że wielkie artystyczne osobowości funkcjonują ponad granicami. Dziękuję Międzynarodowej Fundacji Muzycznej im. Artura Rubinsteina w Łodzi, która po raz kolejny okazała się sprawdzonym organizatorem interesujących przedsięwzięć kulturalnych, promujących polską kulturę.

Wszystkim uczestnikom „Dnia Chopina w Rapperswilu” życzę wielu niezapomnianych wrażeń, które z pewnością przyniesie muzyka wielkiego polskiego kompozytora.

Włodzimierz Fisiak, marszałek województwa łódzkiego

Portret Chopina sygnowany „F. Winterhalter Paris 1847”

Fryderyk Chopin (1810-1849) – kompozytor narodowy i romantyczny; „Rodem warszawianin, sercem Polak, a talentem świata obywatel (...)” – jak określił Go Norwid. Siły Jego muzyki („armat ukrytych w kwiatach”) obawiali się zarówno zabórcy rosyjscy w XIX w., jak i okupanci niemieccy w XX w., którzy zakazali wykonywać muzykę Chopina. Amerykanie zaliczyli Chopina do sześciu największych geniuszy ludzkości końca drugiego tysiąclecia.

Pierwsze kompozycje Frycek (jak go nazywano) tworzył mając 6 lat, pod okiem kochającego ojca, który znakomicie pokierował jego edukacją. Fryderyk był bardzo czarującym, skromnym i dobrze wychowanym chłopcem. W wieku 16 lat biegle znał już język francuski, także włoski, niemiecki i łacinę.

Kalendarium życia Fryderyka Chopina

- 1810 – 1 marca, Fryderyk Chopin urodził się w Żelazowej Woli k. Warszawy, w majątku hrabiów Skarbtków; z rodziców Mikołaja Chopina (1771-1844) guwernera francuskiego

pochodzenia i polskiej szlachcianki Justyny z Krzyżanowskich (1782-1861). Chopinowie mieli czworo dzieci: Ludwikę, Fryderyka, Izabelę i Emilię; jesienią 1810 r. rodzina przeprowadziła się do Warszawy

- 1817, pierwsze kompozycje Fryderyka, pobiera nauki muzyki u Wojciecha Żywnego – do 1822 r.
- 1818, 22 lutego pierwszy występ estradowy w pałacu Radziwiłłowskim (obecnie siedziba prezydenta RP), okrzyknięto wówczas Chopina drugim Mozartem

- 1823-1826, uczęszcza do Liceum Warszawskiego. Kuracja w Dusznikach-Zdroju (Bad Reinertz), w drodze powrotnej tygodniowy pobyt u księcia Antoniego Radziwiłła w Antoninie (1826)
- 1826-1829, studia w Szkole Głównej Muzyki, która była częścią Uniwersytetu Warszawskiego. Początek nauki u Józefa Elsnera, który scharakteryzował go słowami: „szczególna zdolność, geniusz muzyczny”; powstają oba koncerty fortepianowe: e-moll i f-moll. Chopin i jego nauczyciel polubili się bardzo (kompozycje orkiestrowe konieczne były do otrzymania dyplomu szkoły)
- 1827, kolejna zmiana miejsca zamieszkania Chopinów, na pałac Krasieńskich przy ul. Krakowskie Przedmieście 5, ostatni warszawski adres Chopina
- 1828 – podróż do Berlina, 1829 – do Wiednia, 11 sierpnia prawykonanie *Wariacji B-dur* op. 2 na temat duetu *Là ci darem la mano* z opery *Don Juan* Mozarta
- 1829, wiosną ujrzał, a jesienią zakochał się skrycie w śpiewaczce Konstancji Gładkowskiej. Wielka i platoniczna miłość Fryderyka
- 1830, 17 marca w Teatrze Narodowym pierwszy występ z *Koncertem fortepianowym f-moll*, Chopin wykonał też *Fantazję A-dur*, orkiestrą dyrygował K. Kurpiński, wystąpił tu jeszcze 22 marca (*Koncert f-moll* i *Rondo à la Krakowiak*) oraz 11 października z koncertem pożegnalnym, wykonał własny *Koncert e-moll* i *Fantazję na tematy polskie*
- 1830, 5 listopada kompozytor opuszcza Polskę (przekracza granicę Królestwa Polskiego) na zawsze
- 1831, przyjazd do Paryża, wcześniej zatrzymał się w Dreźnie, Wiedniu, Monachium i Stuttgarcie. W Paryżu kompozytor utrzymywał bliskie kontakty z polską emigracją, był w poniedziałki u księcia Adama Jerzego Czartoryskiego, lata 1832-35 to okres wirtuozowski, paryskie sukcesy
- 1835, zaręczył się z Marią Wodzińską, jednak rodzina hrabianki nie wyraziła zgody na ślub z powodu wątłego zdrowia Fryderyka
- 1836, poznał pisarkę George Sand; spełniona miłość, choć burzliwa, toksyczna i stresująca dla kompozytora znajomość, trwała 11 lat
- 1838, wyjazd z George na Majorce, praca nad 24 Preludiami (miniatury muzyczne, „klejnociki”)
- 1844, śmierć ojca kompozytora
- 1847, po coraz częstszych kłótniach z George, zerwanie znajomości i rozstanie. Pogłębiająca się choroba
- 1848, podróż do Anglii i Szkocji, niezbyt owocna pod wieloma względami, wrócił zmęczony
- 1849, u kresu życia Chopin ważył 44 kg. Zmarł w Paryżu 17 X 1849 roku. Miał 39 lat.

W Warszawie Chopinowie mieszkali kolejno w:

- pałacu Saskim, 1810-1817, dziś nie istnieje, została kolumnada – Grób Nieznanego Żołnierza
- pałacu Kazimierzowskim, 1817-1827 (obecnie rektorat Uniwersytetu Warszawskiego)
- pałacu Czapskich/Krasieńskich, od 1827 (obecnie ASP).

W stolicy nasz młody geniusz występował regularnie w czołowych salonach arystokratycznych: Czartoryskich, Czapskich, Czartoryskich, Jabłonowskich, Lubomirskich, Platerów, Potockich, Radziwiłłów, Sapiehów, Zamojskich i innych.

Chopin zakochał się w Konstancji Gładkowskiej, bez wzajemności, nigdy nie wyjawiał jej swojego sekretu. W nim kochała się (także bez wzajemności) w Warszawie „Mariolka”, hrabianka Aleksandrina de Mariolles, w Paryżu zaś bardzo okazała adorowała go m.in. jego uczennica i gorąca wielbicielka, Szkotka Jane Wilhelmine Stirling. Jednak trzy największe i prawdziwe miłości Fryderyka to: Konstancja Gładkowska, Maria Wodzińska i Aurore Dudevant vel George Sand. To dla Konstancji stworzył m. in. piękne *largetto* z *Koncertu fortepianowego f-moll*.

Do najważniejszych miejsc ziemskiej tułaczki Chopina należy Paryż. Kompozytor przybył tu we wrześniu 1831 roku, ta światowa stolica kultury liczyła wówczas milion mieszkańców (Warszawa ok. 100 tys.). Był zafascynowany miastem, jego pędem, rozmachem, wysokim poziomem życia artystycznego. Utrzymywał się głównie z dawania lekcji gry na fortepianie, był znakomitym pedagogiem – uczył doskonale gry, ale nie potrafił (nie umiał, nie chciał...) uczyć kompozycji.

Okres paryski, do 1835 roku, to czas szybkiej adaptacji artystycznej i wielkich sukcesów kompozytorskich i pianistycznych. Zaprzyjaźnił się m.in. z Ferdinandem Hillerem i Ferencem Lisztem, do grona przyjaciół dołączyli wkrótce Bellini, Berlioz, Hertz, Mendelssohn-Bartholdy, który pisał w 1834 r.: – **Chopin obecnie jest pierwszym z fortepianistów; (...) gra jak Paganini na skrzypcach.**

Do historii weszły słowa Roberta Schumanna, wypowiedziane o Fryderyku Chopinie po wysłuchaniu *Wariacji B-dur* op. 2:

– **Kapelusze z głów, panowie – oto geniusz.**

A gdy już cały Paryż oszalał na punkcie Chopina, gdy dawał koncerty przynoszące mu sławę, w 1838 roku napisano w paryskiej gazecie:

– **Na pytanie, kto jest pierwszym pianistą świata: Liszt czy Thalberg, odpowiedź jest tylko jedna: Chopin.**

Fryderyk Chopin bardzo cierpiał przed śmiercią, choroba spowodowała wyniszczenie organizmu, pluł krwią, wielokrotnie prosił Boga, aby go już zabrał do siebie... Przed śmiercią wyśpiewał się i przyjął sakramenty święte. Ostatnie Jego słowa:

– **Jezus, Maria, Józef. Jestem już u źródła szczęścia!...**

Uroczystości żałobne miały miejsce 30 października w paryskim kościele św. Magdaleny, przy dźwiękach *Marsza żałobnego* jego kompozycji i *Requiem* Mozarta. Chopin został pochowany na cmentarzu Père-Lachaise. Żegnał Go cały Paryż. Na Jego grobie zawsze są świeże kwiaty...

Chopin tworzył głównie na fortepian solo. Wśród jego kompozycji są m.in.: dwa koncerty fortepianowe: *Koncert e-moll* op. 11, napisany w IV-VIII 1830 roku oraz *Koncert f-moll* op. 21, napisany na przełomie 1829/30 roku, trzy sonaty, dwie fantazje, 27 etiud, 25 preludów, 19 walców, 19 pieśni i piosnek, 16 polonezów, 57 mazurków, 19 nokturnów, cztery ballady, cztery scherza, cztery impromptus, cztery wariacje solowe. Pierwszy utwór 7-letniego kompozytora (wydany drukiem), *Polonez B-dur* powstał w 1817 roku, z tego roku pochodzi też *Polonez g-moll*.

Inne utwory na fortepian i orkiestrę: *Wariacje B-dur* (na temat z *Don Juana* Mozarta), wirtuozowska *Fantazja na tematy polskie*, *Rondo à la Krakowiak*, *Polonez Es-dur* op. 22 z dopisaną później solową introdukcją *Andante spianato*.

Do grona jego uczniów należeli: księżna Marcelina Czartoryska, hrabina Delfina Potocka, Maria Kalergis, Jane Wilhelmine Stirling, Frederike Streicher, Paulina Viardot, Carl Filtsch, Wilhelm Lenz, Karol Mikuli.

Wybitni chopiniści: Ignacy Jan Paderewski, Aleksander Michałowski, Józef Śliwiński, Artur Rubinstein, Regina Smendzianka, Emil Gilels, Krystian Zimerman.

Artur Rubinstein napisał w przedmowie do książki Kazimierza Wierzyńskiego *Życie Chopina* (ukończony w 1947 r.):

– „Chopin był rewolucjonistą starej muzyki fortepianowej i w tym samym stopniu był organizatorem nowej. Na miejsce obalonych reguł wprowadził własne zasady, a jego burzycielski romantyzm przeistoczył się od razu w swoisty klasycyzm. Forte-pian miał już przed Chopinem wspaniałą historię napisaną przez Beethovena, Schuberta i Webera, niemniej dopiero Chopin odnalazł własną jego duszę i uformował własną jego poezję. W epoce Klawierszów, kiedy na fortepianie grywano często to, co było pomyślane z ducha orkiestry, muzyki wokalnej lub kameralnej, Chopin stworzył autentyczną muzykę fortepianową. Jego kompozycje są urodzone z fortepianu i przeznaczone na fortepian. Wszelkie próby przerobienia ich na inne instrumenty kończą się fiaskiem i wychodzą jako zwyrodniałość. (...) Po stu latach dzieła Chopina nie straciły nic ze swej żywotności. Ile wielkich sław przeminęło, ile głośnych utworów przebrzmiało, podczas gdy fortepian Chopina słychać w całym świecie”.

Fot. Ewa Rubinstein

Artur Rubinstein należy do najwybitniejszych chopinistów. Pianista oczarowywał publiczność swą grą, którą cechowała ekspresja, potężne forte; miał nadzwyczajną pamięć muzyczną, nieograniczone możliwości wirtuozowskie, ogromny repertuar. Debiutował 1 stycznia 1900 r. w Berlinie, pierwsze kontrakty i cykle występów miały miejsce w ukochanym przez niego Paryżu w 1904 roku. Wystąpił ponad sześć tysięcy razy, nagrał setki płyt, napisał dwie książki i mnóstwo artykułów. Został odznaczony najwyższymi orderami i odznaczeniami świata, nadano mu wiele honorowych obywatelstw największych miast i doktoratów honoris causa największych uniwersytetów. Posiadał wielki urok osobisty, poczucie humoru, uwielbiał gawędzić.

Urodził się 28 stycznia 1887 roku w Łodzi, do miasta tego stale powracał. Tu, na cmentarzu żydowskim, spoczywają jego rodzice. Wyjechał na stałe z Łodzi i z Polski, gdy miał 10 lat. Nigdy nie zapomniał o swoim mieście i kraju, zawsze kochał Łódź i Polskę. Wypowiedział o Polsce piękne słowa, mając 89 lat: „Kocham mój kraj rodzinny, ale jest to miłość, która nie ma nic wspólnego z nacjonalizmem

czy szowinizmem... małą część życia spędziłem w kraju. Ale wszystko co polskie ma dla mnie nieodparty urok i często przyprawia mnie o nostalgię. Źródłem tego może być coś, co nazwałbym autentycznością. Pory roku na przykład są tu autentyczne: nie ma mowy o pomyłce, są tym, czym powinna być symfonia – czterema częściami, idealnie ze sobą zharmonizowanymi. Nie ma żadnego pomieszania, każda pora przeżywa swój krótki żywot, osiągając pełnię właściwego dla niej piękna”.

Łódź upomniała się o Rubinsteina po 25 latach od jego śmierci, także za sprawą działań powołanej w 2005 roku Międzynarodowej Fundacji Muzycznej im. A. Rubinsteina w Łodzi.

Rubinstein był polskim patriotą – szanujemy go za umiłowanie Polski, za doskonałą znajomość jej kultury i tradycji (i oddawane im hołdy); w wieku kilku lat przeczytał już *Trylogię* Henryka Sienkiewicza! Publicznie wypowiadał się w samych superlatywach o Polsce i Polakach, w tym o Łodzi i Warszawie (i warszawiankach). Poza tym chwalebne jest promowanie polskiej kultury, głównie muzyki; poza Chopinem (o którym mówił: mój rodak), wykonywał utwory: Szymanowskiego, Maciejewskiego czy Tansmana. Bardzo ważne jest w jego biografii pielęgnowanie języka polskiego – Rubinstein znakomicie posługiwał się nim do końca życia. Pamiętać też trzeba o publicznych wystąpieniach Maestra w obronie naszej godności i honoru, ze słynnymi wystąpieniami do amerykańskich polityków w obronie Polski w czasie obu wojen światowych oraz pamiętaniem do dziś pełnym buntu i godności zachowaniem Maestra podczas jego koncertu, inaugurującego otwarcie ONZ, w San Francisco w 1945 r. Zagrał tam polski hymn, zmieniając program występu, gdy nie odnalazł polskiej flagi wśród innych tam zawieszonych. Za ów wspaniały patriotyczny gest otrzymał od Polonii („w imieniu milionów Polaków w USA”) dyplom Polskiej Ligi Sztuk Pięknych w Pittsburgu (znajduje się w zbiorach Muzeum Historii Miasta Łodzi, w znakomitej Galerii Muzyki im. Artura Rubinsteina). Rubinstein wspierał rzeczowo i finansowo polskich artystów, poetów, pisarzy, malarzy, polskie instytucje, przekazywał darowizny na odbudowę i ochronę zabytków. Karol Szymanowski pisał do matki, że Artur dał mu swoją książeczkę czekową i prosił o swobodne korzystanie z niej. Maestro pozostawał w Polsce honoraria za występy w kraju – z przeznaczeniem na instytucje kultury i stypendia dla młodych artystów.

Poza tym Artur Rubinstein był bardzo skromnym człowiekiem, szczęśliwym i kochającym – jak powszechnie wiadomo – życie. Ale czy ktoś, kto nie kocha życia, nie ma w sobie radości, może być wielkim artystą? Chyba nie!

W Łodzi mieszkał w kamienicy przy ul. Piotrkowskiej 78: z rodzicami i licznym rodzeństwem (było ich siedmioro). Koncertował w filharmonii – obecnie Jego imienia, najczęściej zatrzymywał się w hotelu Grand.

Rubinstein był żonaty z Anielą (Nelą) z Młynarskich, córką Emila Młynarskiego, wybitnego dyrygenta, założyciela Filharmonii Narodowej w Warszawie. Rubinsteinowie mieli czworo dzieci: Ewę, Pawła, Alinę i Johna – wszyscy mieszkają w Stanach Zjednoczonych; Panie Ewa i Alina były honorowymi gośćmi I edycji Rubinstein Piano Festivalu (X 2008).

Powszechnie jest wiadomo, że Rubinstein promował Karola Szymanowskiego, swojego wielkiego przyjaciela, następcę Chopina; wykonywał publicznie w salach koncertowych świata jego utwory. Z podobną pomocą wobec Rubinsteina wystąpił jego berliński opiekun, rektor tamtejszego konserwatorium, wybitny skrzypek, przyjaciel Johannes Brahmsa – Józef Joachim. Poprowadził orkiestrę, która akompaniowała młodzieńkiemu pianiście, po koncercie zaś pogratulował mu szczerze sukcesu i ucałował go na scenie „w oba policzki”. Joachim zwrócił w ten sposób, tym koncertem i tym gestem, uwagę świata na Rubinsteina, świat musiał go zauważyć!

Pianista zmarł 20 grudnia 1982 roku w Szwajcarii, w Genewie. Urna z jego prochami została pochowana na wzgórzach Jeruzolimy.

Jego imię nosi filharmonia w Łodzi i dwa znakomite konkursy pianistyczne: The Arthur Rubinstein International Piano Master Competition (Tel Awiw) oraz Międzynarodowy Konkurs Młodych Pianistów „Arthur Rubinstein in Memoriam” (Bydgoszcz); w Łodzi powstała jedyna na świecie fundacja jego imienia – Międzynarodowa Fundacja Muzyczna im. Artura Rubinsteina, organizator wymienionego wyżej festiwalu.

Ewa Rubinstein – będzie gościem honorowym „Dnia Chopina w Rapperswilu”. Portrety Artura Rubinsteina jej autorstwa będą eksponowane na zamku. Obok wystawy zostanie zaprezentowany jej album fotograficzny: *Łódź – chwilowe spotkania*. Poniższy tekst jest fragmentem biogramu z tego albumu.

Jest artystką o wielkiej wrażliwości. Umiejętność wczucia się w człowieka, w przedmiot, w pejzaż – umiejętność, która jest tak bardzo widoczna na jej fotografiach, wydaje się cechą charakterystyczną dla całej, szczerze obdarzonej wrażliwością twórczą, jej rodziny. Tak jak dla pianisty fortepian, tak dla niej uwieczniający atmosferę i emocje aparat fotograficzny stał się sposobem artystycznej komunikacji ze światem zewnętrznym. Kto widział jej prace, nie pozostaje wobec nich obojętny.

Urodzona w 1933 roku w Buenos Aires jako najstarsza z czworga dzieci Artura Rubinsteina i Anieli z Młynarskich, mieszkała początkowo wraz z rodziną w Paryżu,

przebywała także często w Polsce. Po wybuchu wojny Rubinsteinowie wyemigrowali do USA. Ewa, od 1946 roku obywatelka Stanów Zjednoczonych, fotografią zajęła się dość późno. Szkolona od piątego roku życia w tańcu klasycznym, po wojnie studiowała na Wydziale Teatralnym Uniwersytetu Kalifornijskiego. Początkowo tańczyła i grała na Broadwayu, w zespołach „off Broadway”, odbywała tournée po Europie. Obecnie mieszka w Nowym Jorku, ma dwoje dzieci i troje wnucząt.

W 1967 roku, za namową Seana Kernana, zaczęła fotografować. Fotografię studiowała krótko, korzystając z doświadczeń i wskazówek takich sław, jak: Lisette Model, Jim Hughes, Ken Heyman czy Diane Arbus; zajmowała się zawodowo fotografią dokumentacyjną i portretową. Prywatnie, poza portretami, najchętniej uwieczniała akty i wnętrza. Prowadziła warsztaty i seminaria fotograficzne w USA i za granicą. Prace jej pojawiały się w niezliczonych książkach, czasopismach i publikacjach fotograficznych, wydawanych w Stanach Zjednoczonych, Europie i Ameryce Południowej. Opublikowała m.in. album *Ewa Rubinstein* wydany w 1974 roku przez Morgan & Morgan, album zdjęć *Ewa Rubinstein*, wydany w 1983 roku w Mediolanie przez wydawnictwo Fabbri w ramach serii „Wielcy fotograficy”, album *Łódź – chwilowe spotkania* (wydawnictwo Papier-service Wojciech Grochowalski, Łódź 1998, wyd. II – 2008), i *Ewa Rubinstein, Fotografie 1967–1990*, opublikowany w 2003 r. przez W.S. Śliwczyńskich (wyd. Kropka) we Wrześni. Prezentowała zdjęcia na wystawach indywidualnych i zbiorowych na całym świecie, w 1984 roku po raz pierwszy w Polsce, gdzie jej prace przedstawiło Muzeum Sztuki w Łodzi. W tym samym roku artystka pokazywała swe zdjęcia w Krakowie, Warszawie i Katowicach. Później były wystawy w innych polskich miastach, w tym wielka retrospektywna wystawa w warszawskiej Zachęcie w grudniu 1996 roku.

Pierwsze artystyczne kontakty Ewy Rubinstein z Polską przypadły na smutny i dramatyczny okres w dziejach naszego narodu – czas tuż po zniesieniu stanu wojennego, czas przygnębienia, krzywdy, niedostatku. Atmosfera tych dni wyjątkowo mocno dała się odczuć w przemysłowym mieście, jakim jest Łódź. Nie dziwi, że osoba o takiej wrażliwości szczególnie silnie przeżyła pierwszy kontakt z rodzinnym miastem swego Ojca. Podczas rozmów z ówczesnym dyrektorem Muzeum Historii Miasta Łodzi Antonim Szramem zrodził się pomysł utrwalenia tej atmosfery. W 1984 roku, w ciągu kilku-miesięcznych wizyt, powstał cykl liczący kilka tysięcy zdjęć, z których autorski wybór, rozszerzony o kilka prac późniejszych, zawiera album *Łódź – chwilowe spotkania*.

Album łódzki nie jest zbiorem widokówek miasta, składa się z pojedynczych elementów jakby mozaiki: ulice, wnętrza budynków, cmentarze, portrety – razem tworzą obraz całości, obraz miasta widzianego oczami osoby, która – będąc w nim po raz pierwszy – czuje z nim wyraźny związek emocjonalny. Każde wyjście do miasta z aparatem przynosi nowe obserwacje, nowe doświadczenia. Spotkania z mieszkańcami otwierają kolejny poziom wtajemniczenia w życie Łodzi owych dni. Jak sama artystka mówi – pierwotne krótkie spotkania przestały w pewnym momencie być krótkie – a już na pewno nie były powierzchowne. Z każdym fotografowanym obiektem nawiązywana była niewidoczna nić porozumienia, a może współczucia. Każdy z nich pozostawia swój ślad na kliszy i w pamięci artystki. Pozostało jedynie ułożenie z nich całości, swej własnej mozaiki łódzkich wrażeń, zaskoczeń i wzruszeń – jak pisze artystka. Powstał w ten sposób obraz miasta, który może zadziwić, choć jest tak bardzo oczywisty – obraz, który przez swą uniwersalność jest dla nas obrazem stanu Polski połowy lat 80. XX wieku.

Artystka często bywa w Łodzi, w 2007 roku przybyła dwukrotnie, m.in. na koncerty organizowane przez Międzynarodową Fundację Muzyczną im. Artura Rubinsteina z okazji ogłoszonego przez Sejm RP roku 2007 Rokiem Artura Rubinsteina; w październiku 2008 roku miasto gościło Ewę i Alinę Rubinstein na I edycji Rubinstein Piano Festivalu.

O Yuliannie Avdeeej (Awdiejewej) Adam Harasiewicz (laureat I nagrody na V Międzynarodowym Konkursie Pianistycznym im. F. Chopina w 1955 r. w Warszawie) powiedział:

– **Występy Avdeeej są absolutnie fenomenalne. Czegokolwiek dotknie, brzmi wspaniale. Ma doskonale wycucie, świetne brzmienie i znakomitą technikę.**

Yulianna Avdeeva – znakomita rosyjska pianistka młodego pokolenia, urodziła się w Moskwie w 1985 r. Jest laureatką wielu międzynarodowych konkursów pianistycznych. Mając 12 lat, zdobyła I nagrodę w Międzynarodowym Pianistycznym Konkursie dla Młodych Pianistów im. Carla Czernego w Pradze (International Carl Czerny Young Pianists Competition). W wieku 14 lat zdobyła Grand Prix na konkursie All-Russian Open Music Competition „The Name of Moscow”. Laureatka pierwszych nagród: Międzynarodowego Konkursu Młodych Pianistów The Arthur Rubinstein in Memoriam Bydgoszcz

2002 (miała wówczas 16 lat, II miejsce zajął Rafał Blechacz) oraz A.M.A. Calabria International Piano Competition, także w 2002 r. Nagrodzona została głównymi nagrodami w Bremer Klavierwettbewerb w 2003 i Międzynarodowym Konkursie Pianistycznym z Orkiestrą Città di Cantù (Koncert Romantyczny) w 2005. Avdeeva jest także laureatką II nagrody (I nie przyznano) 61. Konkursu Pianistycznego w Genewie w 2006 r. Jesienią 2007 r. zdobyła II nagrodę na VII Międzynarodowym Konkursie Pianistycznym im. I.J. Paderewskiego w Bydgoszczy (I miejsce Nikita Mndoyants, Rosja).

Naukę gry na fortepianie rozpoczęła mając 5 lat, następnie uczyła się w Specjalnej Szkole Muzycznej im. Gnessinych w Moskwie, a jej pierwszą i stałą przez kolejne lata nauczycielką była Elena Ivanova. Po ukończeniu tej szkoły zdecydowała się studiować w Rosji i za granicą; w Moskwie w Rosyjskiej Akademii Muzycznej w klasie prof. Władimira Troppa (ukończyła ją w 2008 r.), w Szwajcarii u prof. Konstantina Scherbakova w Zürcher Hochschule der Künste, którego od 2006 roku jest asystentką.

Od wczesnego dzieciństwa Yulianna podróżowała po świecie, koncertując w ponad 30 krajach, nawet tak dalekich jak Japonia. Występowała w Moskwie w Konserwatorium Czajkowskiego i w Międzynarodowym Domu Muzyki oraz w wielu salach koncertowych Europy, m.in.: Barbican Center w Londynie, Boesendorfer-Saal, w Karajan Center w Wiedniu, w Filharmonii Warszawskiej, Filharmonii Łódzkiej i w Tonhalle w Zurychu.

Jej wyjątkowe i wysoce trafne interpretacje (przynoszące sukces) twórczości Liszta, Czajkowskiego i Prokofiewa odzwierciedlają tylko małą część jej artystycznego spectrum – talentu. Jej ogromny repertuar (ciągle poszerzany) składa się z koncertów fortepianowych, muzyki kameralnej i recitali solowych; obejmuje utwory począwszy od baroku do muzyki współczesnej; od Bacha, Beethovena i Mozarta poprzez Chopina, Scarlatiego do Prokofiewa, Rachmaninowa i Szymanowskiego, a także Paderewskiego – o którym pisała pracę dyplomową w moskiewskiej akademii.

W grudniu 2007 r. Avdeeva dokonała płytowego nagrania „Grosse Sonate für das Hammerklavier” op. 106 Ludwiga van Beethovena.

W 2008 r. wystąpiła na wielu festiwalach, w tym we Francji – na Festival de Monton, w Filharmonii Narodowej w Warszawie „Chopin i jego Europa”, „Rubinstein Piano Festival” w Łodzi, w Rosji na Musical Olympus w St. Petersburgu, w Meksyku, w szwajcarskim Winterthur z Musikkollegium Winterthur; dała szereg recitali w Szwajcarii, a także w Stanach Zjednoczonych – Miami i Los Angeles. W marcu 2009 r. odbyła tournée po kilku miastach środkowej Polski, zorganizowane przez łódzką fundację im. Artura Rubinsteina. Avdeeva ciągle rozwija swój talent i poszerza repertuar, przy całym swoim artyzmie i dynamizmie jest kobietą bardzo wrażliwą i miłą, prezentującą się na scenie elegancko, zawsze w niepowtarzalnych kreacjach.

Międzynarodowa Fundacja Muzyczna im. A. Rubinsteina powstała w 2006 r., jest organizatorem Międzynarodowego Festiwalu Muzycznego „Rubinstein Piano Festival”, który powstał z inspiracji Jana J. Bistritzky’ego oraz rodziny Artura Rubinsteina. Zarząd fundacji stanowią: Anna Wesołowska-Firlej (prezes zarządu), Wojciech Grochowalski (sekretarz generalny), Agnieszka Trocha (członek zarządu). Fundacja i festiwal zostały zorganizowane głównie przez **Wojciecha Grochowalskiego** (ur. 1958) – wydawcę, publicystę i dziennikarza, z wykształcenia inżyniera, także absolwenta historii. Jest pomysłodawcą i organizatorem przedsięwzięć kulturalnych i patriotycznych w Łodzi, Polsce i na świecie; animatorem kultury; promuje młodych artystów – głównie pianistów. Na I edycji festiwalu (Łódź 2008), wystąpili słynni pianiści: Emanuel Ax, Alexander Gavrilyuk, Kirill Gerstein, Alexander Korsantia, oraz młodzi pianiści, laureaci konkursów Rubinsteinowskich w Bydgoszczy i Tel Awiwie: Yulianna Avdeeva, Denis Zhdanov, Roman Rabinovich, Joanna Marcinkowska, Hubert Rutkowski i Wojciech Waleczek. Do udziału zaproszono orkiestrę symfoniczną Filharmonii Łódzkiej im. A. Rubinsteina oraz Narodową Orkiestrę Symfoniczną Polskiego Radia w Katowicach. II edycję festiwalu zaplanowano na koniec lutego 2011 roku, wystąpią m.in.: Daniel Barenboim, Garrick Ohlsson, Emanuel Ax z Yo Yo Ma, kolejni młodzi pianiści z Polski i ze świata oraz co najmniej dwie orkiestry symfoniczne. Festiwalom towarzyszą: pokazy filmów, wystawy, spotkania z artystami, wizyty w szkołach i uczelniach artystycznych.

Grochowalski jest od 2002 roku wydawcą w Łodzi czasopisma „Kultura i Biznes”, autorem kilku książek historycznych, wydawcą ponad 130 książek i albumów o Łodzi i Polsce. Miłośnik koni i kawalerii polskiej, członek stowarzyszeń kawalerskich oraz Stowarzyszenia Dziennikarzy Polskich. Autor wielu wystaw o Fryderyku Chopinie, Arturze Rubinsteinie, Józefie Piłsudskim. Pomysłodawca i wnioskodawca ustanowienia przez Sejm RP Roku Artura Rubinsteina (2007), organizator wielu wydarzeń muzycznych, w tym cyklu „Łódzcy pianiści w hołdzie Arturowi Rubinsteinowi” (organizowane we współpracy z Muzeum Historii Miasta Łodzi, przy pomocy finansowej Miasta Łódź); w 2009 i 2010 roku organizator przedsięwzięć kulturalnych pod wspólną nazwą „Dzień Chopina”.

***

Muzeum Polskie w Rapperswilu – kultywuje tradycje założonego 23 X 1870 roku przez Władysława hr. Broel-Platera (powstańca listopadowego, zmarłego w 1889 r.) Muzeum Narodowego Polskiego; przygotowuje się do obchodów 140-lecia istnienia. Miasto Rapperswil-Jona (ok. 24 tys. mieszkańców) leży w kantonie Sankt Gallen (niemieckojęzycznym), niedaleko Zurychu, nad Jeziorem Zuryskim; jest to bardzo urokliwe miejsce. Na wzgórzu zamkowym znajduje się ustawiona przez hr. Platera Kolumna Barska, zwana też Kolumną Wolności, a przez Szwajcarów Kolumną Polską; wyryto na niej maksymę: MAGNA RES LIBERTAS.

Hrabia wydzierżawił w miasteczku Rapperswil na 99 lat średniowieczny, XIII-wieczny zrujnowany zamek. Wyremontował obiekt (właściwie uratował go przed kompletną ruiną), podwyższył piętro, pokrył całość dachem i z rodakami stworzył tam pierwsze polskie muzeum, by „prezentowało niekłamana, a więc wolną chrześcijańską kulturę polską i jej wkład w cywilizację zachodniego świata”. Kompletowano polonica: manuskrypty, książki, dokumenty, dzieła sztuki, w tym obrazy i grafiki, dawne mapy, monety, uzbrojenie, a największą relikwią była urna z sercem Tadeusza Kościuszki. W październiku 1927 r. zbiory Muzeum przewieziono do wolnej Polski (zgodnie z testamentem założyciela), zamkiem zawiązała polskie MSZ, powołano tzw. drugie muzeum – Muzeum Polski Współczesnej. Po II wojnie światowej, zarządzającymi muzeum byli „dyplomaci” rządu PRL, którzy rozpoczęli tu organizowanie „muzeum ruchu rewolucyjnego”. To przedsięwzięcie spotkało się ze sprzeciwem władz miasta i stało się powodem przedwczesnego zerwania umowy z Polską, podpisanej przez hr. Platera z właścicielami zamku. Dopiero gdy powstało w 1954 r. (znakomicie działające do dziś) szwajcarsko-polskie Towarzystwo Przyjaciół Muzeum Polskiego w Rapperswilu, Polacy otrzymali znów pozwolenie na stałe spotkanie się na zamku i organizowanie wystaw; w 1975 r. otrzymali zgodę na dzierżawę kilku pomieszczeń i utworzyli Muzeum Polskie w Rapperswilu – można rzec trzecie w kolejności. Muzeum niezależne od władz w Warszawie, przeznaczone w dużej mierze dla Szwajcarów i obywateli innych państw; dyrektorem muzeum jest obecnie Anna Buchmann.

Towarzystwo powołało w 1978 roku z inicjatywy ojca Bocheńskiego Polską Fundację Kulturalną „Libertas” która zbiera fundusze na działalność muzeum, zakupiła kamienicę na zbiory Biblioteki Polskiej.

Kolumna Barska w Rapperswilu

W radzie muzealnej i we władzach fundacji „Libertas” zasiadają tak Polacy, jak i Szwajcarzy. Odnotować też należy, że Muzeum doskonale reklamuje miasteczko Rapperswil.

Towarzystwo Przyjaciół Muzeum Polskiego dzierżawi sale muzealne od Gminy Grodzkiej Rapperswil – właściciela zamku; płaci czynsz, remontuje zamkowe komnaty. Kolejna umowa wygasa w 2011 roku i pojawił się problem z jej przedłużeniem, gdyż kilku lokalnych notabli dąży do jej wypowiedzenia, czyli likwidacji Muzeum Polskiego na zamku. Na szczęście poparcie tej propozycji jest wśród mieszkańców miasta i gminy niewielkie... zapewne doceniający 140-letnią tradycję, cenne zbiory, w tym słynne dzieła M. Kopernika i *Biblię* J. Wujka, drukowane w XVI w. w Bazylei, widoki miast europejskich z XVIII w., wykonane przez nadwornego malarza króla Stanisława Augusta. Muzeum to jest polskim fenomenem, bastionem polskości i podobnie jak inne tego typu instytucje działało i działa jako: muzeum, biblioteka, archiwum. Bibliotekarzem w Rapperswilu był Stefan Żeromski, członkiem honorowym Muzeum był Ignacy J. Paderewski.

Międzynarodowa Fundacja Muzyczna imienia Artura Rubinsteina w Łodzi

tel. (0-42) 632 79 39, fax (42) 632 94 58
90-007 Łódź, ul. Piotrkowska 112

fundacja@arturrubinstein.pl www.arturrubinstein.pl

Herb

Województwa Łódzkiego

ŁÓDŹ EUROPEJSKA
STOLICA KULTURY 2016
najlepszy kandydat

Herb Łodzi

Fundacja nie prowadzi działalności gospodarczej, pomoc finansową na jej działalność prosimy kierować na konta:

Bank: Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski SA

Adres banku: 90-959 Łódź, Al. Kościuszki 15, I Oddział w Łodzi

Nr konta walutowego CHF: 81 1020 3352 0000 1202 0150 9207

SWIFT: BPKOPLPW

Nr konta złotowego fundacji (PLN): PKO BP 62 1020 3352 0000 1602 0113 9104

Muzeum Polskie w Rapperswilu / POLENMUSEUM

Schloss Rapperswil

Postfach 1251

CH-8640 Rapperswil

Szwajcaria

Tel.: 0041 (0)55 210 18 62, fax: 0041 (0)55 210 06 62

muzeum.polskie@muzeum-polskie.org www.muzeum-polskie.org

Folder wydano nakładem Międzynarodowej Fundacji Muzycznej im. Artura Rubinsteina w Łodzi

Opracowanie całości Wojciech Grochowalski. Łódź, sierpień 2009

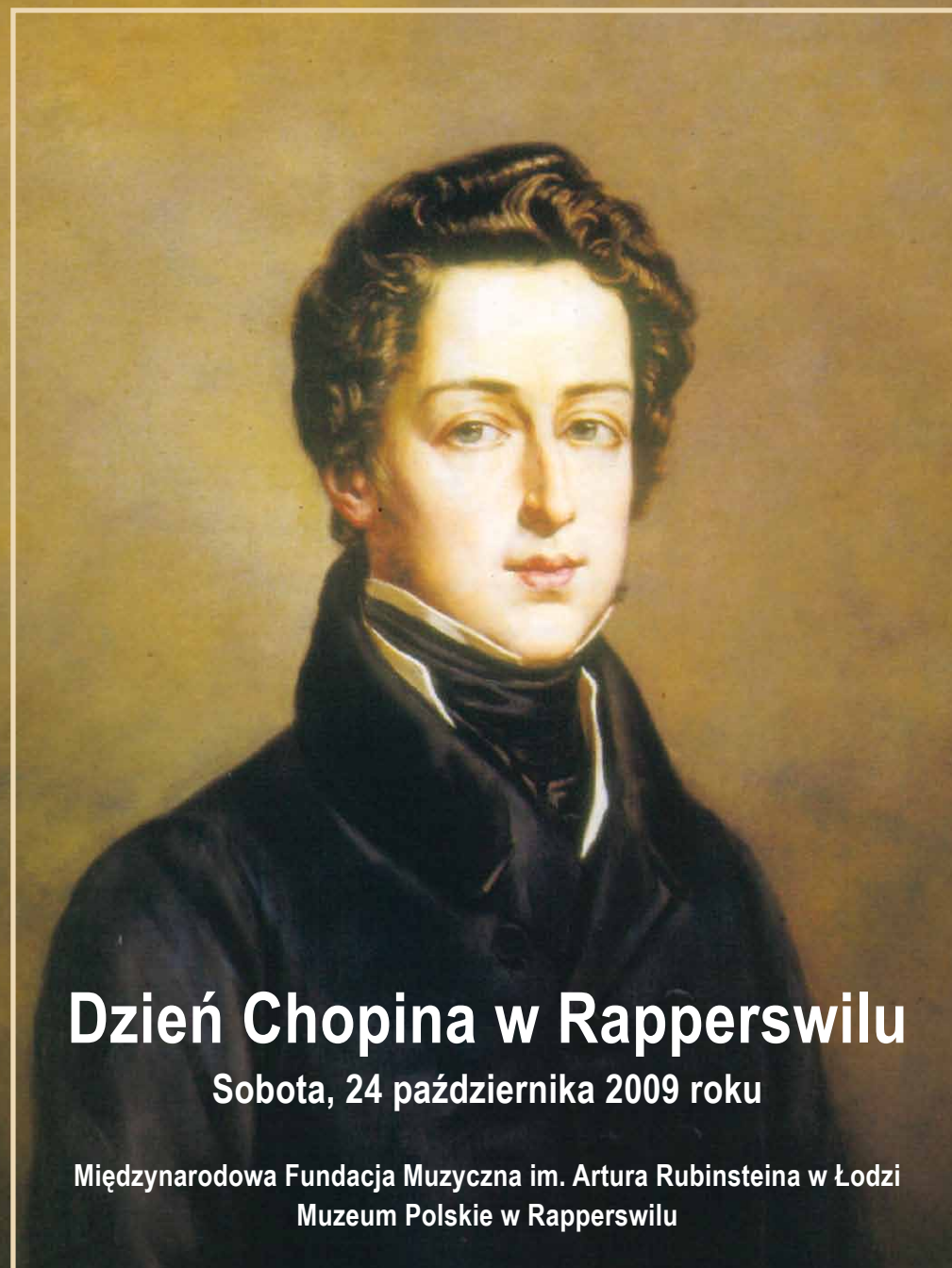
**Polenmuseum
Muzeum Polskie**

SCHLOSS RAPPERSWIL

Sponsor Główny Dnia Chopina

AMCOR

Ancor is a world leader in innovative packaging

Dzień Chopina w Rapperswilu

Sobota, 24 października 2009 roku

Międzynarodowa Fundacja Muzyczna im. Artura Rubinsteina w Łodzi

Muzeum Polskie w Rapperswilu